

12 Mart 1969 tarihli gazeteleri okuyan yan öğrenciler hakkında büyük bir soruşturma açılmıştı. Habere göre, Dışişleri Bakanlığından Emniyet yetkililerinin de katıldığı bir toplantı yapılmış ve bu toplantı sonunda, on altı öğrencinin öğrenimlik ilişkilerinin kesilmesine karar verilmişti. Millî Eğitim Bakanı İhami Eriem, bu olayı doğrulamış ve "... memleket menfaatlerine tamamen aykırı düşen bu gibi menfi tutum ve davranışların müsasib olmaması" nedeniyle, Bakanın kararına karşı çıkmak istemiştir.

Hakkı Keskin, öğrencilerin ilişkilerini kesilen bu on altı öğrenciden biriydi. Hakkı Keskin ve arkadaşları, bu kararın iptali için Damıztaşa basvurdular. Öğrencilerin avukatları, her öğrenci için, aynı olay ve aynı hukukla nedeniyle dayanan dilekceler hazırladılar ve Millî Eğitim Bakanlığının bu işlemlerini iptal etmemek için iptal dârâları açtılar. Dilekçelerde, her bir öğrenci için yürütmeyen durdurulması istenmeli de yer almaktaydı. Damıztaymılığı dairesi, dilekçelerini inceledi ve bu öğrencilerin bazıları hakkında yürütmeyi durdurma kararları verdi. Bu öğrencilerin yeniden hursağlandı. Ancak, Damıztay, aynı olay ve aynı hukuksal temellere dayanan öteki öğrenciler hakkındaki yürütmeyi durdurma istemelerini kabul etmemekti. Hakkı Keskin, yürütmeyi durdurma istemi reddedilen öğrencilerin arasında, Avukatlar, yürütmeyi durdurma kararını alabilmek için yendiden Damıztaya başvurdu. Daha sonra da bu istemler reddedildi.

Hakkı Keskin, Almanya'da, Türk Öğrenci Federasyon Başkanı olup, öğrenci hayatda başarı ile devam etmektedir. Aneşk Elçilik, Konsolosluğ ve Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişliği, Almanya'daki devrimci öğrenci ve işçilerden tedbirin olmaktadır. Öğrencilerle Türk yetkilileri arasında sürekli çatışmalar baş göstermektedir. Bu konular hakkında, Hakkı Keskin'ın askerlik görevini yapması için yurda dönmesi gerektiği bildirildi. Oysa, Hakkı Keskin'in öğrenciliği devam ediyor. Türk işçilerine göre Hakkı Keskin artik öğrenci değil ve askerliğini erken yapmak için yurda dönmeliydi. Bu konudaki yazışmalar devam ederken, Bakanlar Kurulu 16 Temmuz 1970 günü Hakkı Keskin'in devandaslığını kaybetmeye karar verdi.

HAKKI KESKİN OLAYI

Üğur MUMCU

ANKARA HUKUK FAKÜLTESİ ASİSTANSI

Yurt dışında okuyan öğrencilerin ilişkileri biri yasa, biri de yönetmelik olmak üzere iki hukuksal kaynala düzeltenmiştir. Yasa, 1929 tarihli ve 1416 sayılı «Ecnebi memleketlere gönderilecek talebe hakkındaki kanunu» başlığında tasnimaktadır. Bu kanuna bir de, 29/8/1958 tarihli «Türk öğrencilerin yabancıISING için, aynı olay ve aynı hukukla nedeniyle dayanan dilekceler hazırladılar ve Millî Eğitim Bakanlığının bu işlemlerini iptal etmemek için iptal dârâları açtılar. Dilekçelerde, her bir öğrenci için yürütmeyen durdurulması istenmeli de yer almaktaydı. Damıztaymılığı dairesi, dilekçelerini inceledi ve bu öğrencilerin bazıları hakkında yürütmeyi durdurma kararları verdi. Bu öğrencilerin yeniden hursağlandı. Ancak, Damıztay, aynı olay ve aynı hukuksal temellere dayanan öteki öğrenciler hakkındaki yürütmeyi durdurma istemelerini kabul etmemekti. Hakkı Keskin, yürütmeyi durdurma istemi reddedilen öğrencilerin arasında, Avukatlar, yürütmeyi durdurma kararını alabilmek için yendiden Damıztaya başvurdu. Daha sonra da bu istemler reddedildi.

Hakkı Keskin, Almanya'da, Türk Öğrenci Federasyon Başkanı olup, öğrenci hayatda başarı ile devam etmektedir. Aneşk Elçilik, Konsolosluğ ve Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişliği, Almanya'daki devrimci öğrenci ve işçilerden tedbirin olmaktadır. Öğrencilerle Türk yetkilileri arasında sürekli çatışmalar baş göstermektedir. Bu konular hakkında, Hakkı Keskin'ın askerlik görevini yapması için yurda dönmesi gerektiği bildirildi. Oysa, Hakkı Keskin'in öğrenciliği devam ediyor. Türk işçilerine göre Hakkı Keskin artik öğrenci değil ve askerliğini erken yapmak için yurda dönmeliydi. Bu konudaki yazışmalar devam ederken, Bakanlar Kurulu 16 Temmuz 1970 günü Hakkı Keskin'in devandaslığını kaybetmeye karar verdi.

İl ya da idare elindeki yetkili bir kişiye zarar vermek gibi bir amaç ile kullanmak ise terse, bu da islemi «maksat» unsuru ile sahiptir. Bunun hukuk dili adı da «yetki sapırmazı» dir. Hakkı Keskin, Almanya'da öğrenci lideridir. Devrimcidir; söldürür ve bilimsel adıyla sosyalisttir. Bakanlar Kurulu kararının temel sebebi, Hakkı Keskin'in devrimci kişiliğidir. Kaybettirmeye kararı ile, bu devrimci kişilik cezalandırılmak istenmiştir. Bugün yurt dışında askerlik çağlığı gecmesine rağmen türk vatandaşları askerlik görevine devrimci Hakkı Keskin'i izlemektedir. Bu ise tam anlamıyla bir «yetki sapırmazı» dir.

Kaldı ki, Türk Vatandaşlığı Kanununun 25inci maddesinde, askerlik çağrısına «mazeretçi» olarak üç ay içinde ibabet etmeyen...» hakkında kaybettirme kararı verilebilmektedir. Buradaki «mazeret» kavramını sadece askerlik yasasındaki özürlüler olarak yorumlamak için hiç bir hukuksal dayanak yoktur. «atardaslığı kaybettirme gibi bir karar da mazeretin en geniş anlamda ve sınırları yorumlanması gereklidir. Hakkı Keskin'in mażereti, yurtsızlıkta olmakla birlikte, bir öğrencinin eğitimini bitirir bitmez askerlik görevine başlayacaktır. Fakat, Türk makamları su anda öğrenci olan Hakkı Keskin'in bu öğrenci basit bir asker kacağı değildir. Yüksek öğreniminin bitirilmesi askerlik görevine başlayacaktır. Fakat, Türk makamları ona hukuki etmemektedirler. Önceliği olan, öğrencilik statüsü içinde olmaktadır. Hakkı Keskin bu kararla öğrencilerin üzerindeki Bakanlık denetimine son vermiştir.

Yurttaşlık hakkı

11 Şubat 1964 tarihli Türk Vatandaşlığı Kanununun 25inci maddesi, evlilik bağıdasının yürürlüğe girdiği altında «kaybettirme» hükümlerini düzenelemektedir. 25inci maddenin (c) bendine göre: «... Yurt dışında bulunun da muvazaf askerlik görevini yapmak.. İçin yekili kimliği makamın tarafından usul ünvanla yapılmıştır. Gagriva mazeretisiz olarak, üç ay içinde ibabet etmeyenler...» hakkında Bakanlar Kurulu kayıtname kararı verebilmektedir. Burada Bakanlar Kuruluna bir «takdir yetkisi» tattımaktadır. Bakanlar Kurulu her sonuç olayda, kaybettirme kararı vermek veya vermeme yetkisine sahiptir. İdare hukuku ilkelarına göre, takdir yetkisinin kullanılmamasında uyulacak kurallar vardır. Bunların başında, bu yetkinin, siyasete gidermesine devrimcilerin savas makasıdır. Bu kayra belki bir süre daha sürecek. Fakat bir gün, bütün bu hukuk distutatur ve davranışların hesabı sorulacak, kimin vatandas olma hakkına sahip olduğu, kimin olmadığı o zaman anlaşacaktır

Sonuç

Hakkı Keskin olayı, siyasetin düzenin bütünü antimedikal karakterini yansıtmaktadır. Başbakanlar, Bakanlar, müfettişler, hukuk müsireleri, bir Türk genezinin «vatandaslık hukuki elinden alınmamış olsa, her türlü hukuk dışı yolla basırılabilmektedirler. Anayasa ve bütün hukuk kuralları öğrenmekle ve devlet bir siyaset partinin intikam aracı olarak kullanılmalıdır. Adalet Partisi İktidarı, bir siyasi kan davası gideresine devrimcilerle savaşmaktadır. Bu kayra bir süre daha sürecek. Fakat bir gün, bütün bu hukuk distutatur ve davranışların hesabı sorulacak, kimin vatandas olma hakkına sahip olduğu, kimin olmadığı o zaman anlaşacaktır